

Asia: VN/29084/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta luonnonsuojelulain muuttamiseksi - ennallistamissuunnitelma ja luonnonarvomarkkinoiden edistäminen

Lieventämishierarkiavelvoite ja luontoteko

Valitkaa alla olevista näkemyksenne mukainen vaihtoehto ja esittäkää sille perustelut lausunnossanne.

Vaihtoehto 2: Lieventämishierarkian noudattamisvelvollisuutta ei pidä kirjata luontotekojen osalta lainsäädäntöön.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

One Planet Oy kiittää ympäristöministeriötä mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulain muuttamiseksi. One Planet auttaa yrityksiä polulla kohti ekologisesti kestävästä liiketoimintaa, jossa yritykset voivat kasvaa planeetan ekologisen kantokyvyn rajoissa. Luonnonarvomarkkinoiden parissa toimivana konsulttiyrityksenä keskitymme lausunnossamme lakiluonnoksen ehdotuksiin, jotka koskevat luonnonarvomarkkinoiden kehittymisen edistämistä Suomessa.

HUOMIOT ESITETTYIHIN PYKÄLÄMUUTOKSIIN

Yrityksillä on keskeinen rooli luontokadon pysäyttäjinä ja toimivat luonnonarvomarkkinat ovat tärkeä työkalu yritysten luontotyön mahdollistamiseksi ja vahvistamiseksi. Kannatamme lämpimästi lakiluonnoksen tavoitetta laajentaa viranomaisen varmennuksella tuotettavien luonnonarvohehtaareiden käyttöä myös muuhun kuin vapaaehtoiseen ekologiseen kompensaatioon.

Vapaaehtoisen luontovastuullisuuden osoittamisen lisääminen 103 §:ään ja tuotettavien luonnonarvojen suojelua ja julkaisua koskevat muutokset 104 §:ään ja 106 §:ään ovat kannatettavia

ja tärkeitä muutoksia lainsäädäntöön. Ne avaavat uusia mahdollisuuksia vahvistettujen luonnonarvojen kaupalle varmistamalla, että luonnonarvomarkkinoilla on tarjolla läpinäkyvästi varmennettuja ja tieteeseen perustuvia luonnonarvoja.

Kiinnitämme kuitenkin huomiota siihen, että lakiluonnoksessa 104 §:ään ehdotettujen muutosten jälkeen 104 §:n 1 momentissa viitattaisiin tulkintamme mukaan edelleen "heikennyksen aiheuttajaan" ja "hyvityksen korvaavuuteen", vaikka pykälän olisi tarkoitus jatkossa koskea luonnonarvojen tuotantoa laajemmin kuin tilanteissa, joissa suoraan korvataan heikennystä. Lisäksi 104 §:n 3 momentissa viitataan hakemuksen hyväksymisen kriteerinä muiden muassa 101 §:ään, joka määrittelee kriteereitä vapaaehtoiselle ekologiselle kompensatiolle. Ehdotamme 104 §:n selventämistä näiltä osin.

LIEVENTÄMISHIERARKIAVELVOITE JA LUONTOTEKO

Lausuntopyynnössä kysyttiin kantaa siihen, pitäisikö lieventämishierarkia huomioida lainsäädännössä myös esitettävän luontoteon yhteydessä. Emme pidä tätä tarkoituksenmukaisena vaatimuksena tässä vaiheessa luonnonarvomarkkinoiden kehitystä. Ympäristöä koskevat raportointivelvoitteet ovat jo nykyisellään varsin laajoja ja olemme huolissamme siitä, että yhden raportointivaateen lisääminen heikentää kysyntää lakiluonnoksessa ehdotetulle vapaaehtoisen luontovastuullisuuden osoittamiselle.

YLEISET HUOMIOT

Kiinnitämme huomiota siihen, että lakiluonnos jättää korjaamatta eräitä vapaaehtoiseen ekologiseen kompensatioon ja muuhun luonnonarvojen tuotantoon liittyviä ongelmia, jotka olemme työssämme luonnonarvomarkkinoiden parissa ja yhteistyössämme suomalaisen elinkeinoelämän kanssa havainneet. Näiden ongelmien ratkaiseminen kasvattaisi One Planetin näkemyksen mukaan luonnonarvomarkkinoiden potentiaalia luonnon monimuotoisuuden vahvistamisessa Suomessa.

SUOJELUHYVITYKSEN HEIKKO HOUKUTTELEVVUUS

Nykyinen tai ehdotettu lainsäädäntö ei kannusta suojelemaan vanhoja ja luonnonarvoiltaan arvokkaita metsiä. Tällaiset alueet ovat hinnaltaan kalliita, mutta niillä voi tuottaa hyvin vähän luonnonarvohehtaareja, koska alueiden ekologinen tila on jo hyvä ja laskentamalli ei huomioi metsän säästymistä hakkuilta. Vaikka juuri vanhojen metsien suojeleminen olisi suomalaisen luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeää ja monen yrityksen näkökulmasta houkutteleva tapa tehdä luontotekoja, jäävät vanhat metsät todennäköisesti käytännössä kokonaan tämän lainsäädännön määrittelemän luonnonarvojen kaupan ulkopuolelle. Mikäli luonnonarvomarkkinoita koskeva sääntely ei pysty kanavoimaan yksityistä rahoitusta vanhojen metsien suojeluun, lankeavat tästä luontokadon pysäyttämisen kannalta välttämättömästä suojelusta koituvat kustannukset julkisen talouden harteille.

Pidämme toivottavana, että lainsäädännön kehittämisessä pyrittäisiin korjaamaan tilannetta siten, että myös kaikkein arvokkaimpien luontokohteiden suojeleminen olisi houkuttelevaa.

VAPAAEHTOISEN EKOLOGISEN KOMPENSAATION KÄYTTÖKELPOISUUS INVESTOINTIHANKKEISSA

Vapaaehtoisen ekologisen kompensaation käyttökelpoisuutta maankäytön muutoksia sisältävissä investointihankkeissa heikentää kompensaation toteuttamiseen kuluva varsin pitkä aika. Mikäli markkinalla ei ole valmiiksi tarjolla soveltuvia luonnonarvohehtaareja kompensaatiossa käytettäväksi, on toimijan saatava Lupa- ja valvontavirastolta kolme hyväksyvää lausuntoa ennen kuin heikennys voidaan aiheuttaa eli rakentamistyöt voivat alkaa. Kukin viranomaiskäsittely (lausunto hyvityssuunnitelmasta, lausunto tuotettavista luonnonarvoista, päätös hyvityksen korvaavuudesta) on sinänsä perusteltu ja tarpeellinen. Investoijan näkökulmasta kolmeen erilliseen viranomaisprosessiin liittyvä aikatauluriski on kuitenkin merkittävä ongelma.

Pidämme toivottavana, että vapaaehtoinen ekologinen kompensaatio olisi mahdollista toteuttaa, vaikka hyvityksen perustavia toimia ei olisi ehditty toteuttaa ja kaikkia Lupa- ja valvontaviraston päätöksiä ei olisi ehditty saada ennen heikennyksen aiheuttamista.

Ehdotamme vapaaehtoisen ekologisen kompensaation houkuttelevuuden kasvattamiseksi seuraavaa:

- Heikennyksen aiheuttajan olisi mahdollista hakea osapäätöstä hyvityksen korvaavuudesta, jossa Lupa- ja valvontavirasto hyväksyisi 104 § 1 momentin kohdan 1 kohdan mukaiset tiedot, jotka sisältävät mm. arvion luonnonarvoille aiheutuvasta heikennyksestä.

- Em. päätöksen saamisen jälkeen sallittaisiin heikennyksen tekeminen tämän estämättä ekologista kompensaatiota, joka toteutettaisiin muilta osin nykyisen lainsäädännön mukaisesti.

Lakia säädettäessä etukäteistä ekologista kompensatiota on perusteltu sillä, että se vähentää riskiä siitä, että kompensatio jäisi lopulta toteutumatta. Tämä riski on kuitenkin näkemyksemme mukaan vähäinen, sillä yritys ei voi esittää mitään väittämiä maankäytön muutoksen kompensatioon liittyen ennen kuin kompensatio on saanut lopullisen hyväksynnän. Nykysäätelyn edellyttämä prosessien etukäteinen läpivienti vähentää toteutuvien kompensatioiden määrää todennäköisesti merkittävästi enemmän kuin spekulatiivinen kompensatioiden peruuntuminen ehdottamamme säätelyn oloissa.

EPÄSELVYYS HANKKEIDEN JAKAMISESTA OSIIN KOMPENSAATION YHTEYDESSÄ

Lainsäädäntö ja sen soveltamista viitoittava Vapaaehtoisen ekologisen kompensatian soveltamisopas eivät tarjoa selkeitä vastauksia siihen, milloin on sallittua yksilöidä jokin tietty osa heikentävästä hankkeesta kompensoitavaksi. Soveltamisoppaassa mainitaan esimerkkeinä kaavoitettavan alueen yksittäinen kortteli, tietyt tontit ja tietty osa pitkittäishankkeesta. Taloudellisesti hyvin merkittävien ja laajojen investointihankkeiden näkökulmasta on tärkeää, että säännöt ovat selviä sen suhteen, milloin on sallittua jakaa heikentävä hanke osiin – tai milloin viranomaisen katsoo useammat yksittäiset projektit yhdeksi suureksi heikentäväksi hankkeeksi.

ARVOKETJUJEN LUONTOVAIKUTUKSET

Tällä hetkellä luonnonarvohehtaarille on vaikea määrittää vastaavuutta suhteessa muihin kuin maankäyttöön liittyviin luontovaikutuksiin. Esimerkiksi yrityksen arvoketjussa syntyviä negatiivisia luontovaikutuksia on yleensä vaikeaa tai mahdotonta mitata luonnonarvohehtaareissa.

Monet yritykset pyrkivät jo nyt minimoimaan arvoketjunsä luontovaikutuksia, mutta arvoketjun saaminen luonnon monimuotoisuuden kannalta neutraaliksi on monilla toimialoilla vaikeaa. Tämän jäännöshaitan hyvittämisen työkaluksi viranomaisen vahvistamat luonnonarvot olisivat hyvin houkutteleva työkalu.

Luonnonarvoihin liittyviä mittausmenetelmiä olisi tärkeää kehittää siihen suuntaan, että arvoketjuissa aiheutuvat luontovaikutukset olisi tavalla tai toisella mahdollista yhteismitallistaa viranomaisen vahvistaman luonnonarvojen tuotannon kanssa.

Lappalainen Jarno
One Planet Oy